

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, v právnej veci navrhovateľa: **A**, proti odporcovi: **I. S, II. U**, o návrhu na zloženie zábezpeky na trovy konania, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 35 Cb 1/99, na dovolanie odporcov I., II. proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2006, č. k. 1 Obo 55/2006-750, rozhodol

t a k t o :

Dovolania **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave uznesením z 1.2.2006, sp. zn. 35 Cb 1/99-696, uložil navrhovateľovi, aby podľa ust. § 51 ods. 1, 2 zákona č. 97/1963 Zb. zložil zábezpeku na trovy konania odporcu I. vo výške 17 836 913 Sk do 30 dní od právoplatnosti uznesenia na účet Krajského súdu v Bratislave. Navrhovateľovi ďalej uložil, aby zložil zábezpeku na trovy konania odporcu II. vo výške 17 253 892 Sk do 30 dní od právoplatnosti uznesenia na účet Krajského súdu v Bratislave.

Na odvolanie navrhovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 27.7.2006, č. k. 1 Obo 55/2006-750, zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že návrh na zloženie zábezpeky na trovy konania zamietol. V dôvodoch uznesenia uviedol, že ustanovenie § 51 ods. 2 písm. a/ zák. č. 97/1963 Zb. sa nevzťahuje na právnické osoby, ale iba na osoby fyzické, a preto navrhovateľovi, ako právnickej osobe, povinnosť zložiť zábezpeku na trovy konania podľa tohto ustanovenia uložiť nie je možné, a preto odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa zmenil a návrh zamietol.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie odporca, t.j. S, IČO: X (s predchádzajúcim obchodným menom: S) a navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedol:

Konanie na odvolacom súde je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 1 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP), pretože odvolací súd opomenul znenie výroku napadnutého uznesenia uviesť tak, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, čo bolo predmetom rozhodovania. Vadou konania môže byť porušenie akéhokoľvek procesného ustanovenia upravujúceho postup súdu od začiatku konania až po jeho ukončenie, teda aj ust. § 155 ods. 1 O.s.p. (v prípade uznesenia v spojení s ust. § 167 ods. 2 O.s.p.) a ďalších ustanovení O.s.p., z ktorých vyplýva, že nevyhnutnou náležitosťou každého výroku rozhodnutia súdu je určitosť stanovenia ním uloženej povinnosti alebo určenie právneho vzťahu alebo práva, aby tak zo znenia výroku bolo úplne jednoznačne zrejmé, ako súd rozhodol.

Výrok napadnutého rozhodnutia však uvedenú náležitosť nespĺňa, keďže nie je jasne, zrozumiteľne, presne a určito formulovaný. Žalovaný v I. rade a žalovaný v II. rade podali v konaní dva samostatné návrhy na zloženie zábezpeky za trovy konania (žalovaný v I. rade podaním zo dňa 6.11.2002 a žalovaný v II. rade podaním zo dňa 16.8.2002). Z výroku napadnutého rozhodnutia však nie je vôbec zrejmé, či odvolací súd mení odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa tak, že zamietá jeden spoločný (avšak bližšie neurčený) návrh žalovaného v I. rade a žalovaného v II. rade na zloženie zábezpeky za trovy konania v danej veci, alebo súčasne zamietá dva samostatné návrhy žalovaného v I. rade a žalovaného v II. rade na zloženie zábezpeky za trovy konania. Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, odvolací súd pri svojom rozhodovaní nesprávne považoval uvedené návrhy žalovaného v I. rade a žalovaného v II. rade na zloženie zábezpeky za trovy konania za jeden (spoločný) návrh.

Pre uvedenú vadu je teda žalovaný v I. rade nútený napadnúť týmto dovolaním rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu, a to napriek tomu,

že spolu so žalovaným v II. rade netvorí nerozlučné procesné spoločenstvo (§ 91 O.s.p.).

Odvolací súd taktiež opomenul svoju ďalšiu procesnú povinnosť vyplývajúcu aj z procesných zásad, ktorými sa spravuje občianske súdne konanie, a to riadne odôvodniť výrok napadnutého rozhodnutia. I keď obsah odôvodnenia uznesenia nie je výslovne zákonom stanovený, je súd povinný v prípade, ak uznesenie musí obsahovať odôvodnenie, uviesť v ňom aspoň základné dôvody, ktoré viedli k rozhodnutiu súdu. S ohľadom na ust. § 167 ods. 2 O.s.p., pritom treba v zásade rešpektovať aj požiadavky kladené na odôvodnenie rozsudku podľa ust. § 157 ods. 2 O.s.p. (uznesenie, ktorým sa rozhoduje vo veci samej, by analogicky malo nepochybne spĺňať všetky tieto požiadavky). Tieto dôvody by potom mali poskytovať skutkovú a právnu oporu výroku uznesenia. Nepochybne by v odôvodnení (nemeritórneho) uznesenia mal súd prinajmenšom stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti (skutkové zistenia) považoval za preukázané, a ktoré nie (v prípade uznesenia odvolacieho súdu s ohľadom na ust. § 213 O.s.p.), ako k týmto zisteniam dospel a ako vec právne posúdil, pritom by mal dbať na to, aby odôvodnenie uznesenia bolo presvedčivé.

Odvolací súd bol povinný preskúmať vec v medziach odvolania žalobcu a dôsledne sa vypořadať so všetkými skutočnosťami rozhodujúcimi pre právne posúdenie veci. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa tak odvolací súd mal vyrovnávať aj so všetkými návrhmi a námietkami, ktoré boli obsahom prednesov účastníkov konania, a to vrátane obsahu odvolania žalobcu, ako aj obsahu vyjadrení žalovaného v I. rade a žalovaného v II. rade k tomuto odvolaniu žalobcu. Žalobca v podanom odvolaní, ako aj žalovaní v I. a II. rade vo svojich vyjadreniach k odvolaniu žalobcu uvádzali viaceré konkrétne námietky a argumenty, ktoré mali zjavný vzťah k predmetu konania a na základe ktorých považovali rozhodnutie súdu prvého stupňa napadnuté odvolaním žalobcu za nesprávne (v prípade žalobcu), resp. za vecne správne (v prípade žalovaných v I. a II. rade). Napr. posúdenie otázky včasnosti podania jednotlivých návrhov žalovaného v I. rade a žalovaného v II. rade na zloženie zábezpeky za trovy konania, ktorou sa odvolací súd vôbec nezaoberal, malo taktiež významný vplyv na aplikáciu ust. § 51 zák. č. 97/1963 Zb.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nie je dostatočne zrejmé, z akých skutkových zistení odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal, ako k nim dospel a ako ich právne posúdil. Celé právne posúdenie veci pritom spočíva iba v poukaze na závery a právne názory uvedené v skoršom (zrušovacom) rozhodnutí odvolacieho súdu v danej veci, t.j. v uznesení najvyššieho súdu č. k. 3 Obo 37/05-690 zo dňa 28.7.2005. Odvolací súd sa týmito právnymi názormi cítil viazaný, určitým spôsobom ich vyložil (ako je uvedené nižšie, išlo o nesprávny výklad) a následne na tom založil výrok napadnutého rozhodnutia. Pritom zo žiadneho ustanovenia O.s.p. nevyplýva, že by odvolací súd, ktorý vyslovil určitý názor na vec, bol týmto názorom viazaný, ak sa vec v dôsledku odvolania podaného proti ďalšiemu rozhodnutiu súdu prvého stupňa stane znova predmetom odvolacieho konania.

Napadnuté rozhodnutie možno vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti pokladať za nepreskúmateľné.

Odvolací súd s poukazom na svoj právny názor vo veci uvedený v uznesení najvyššieho súdu č.k. 3 Obo 37/05-690 zo dňa 28.7.2005 dospel výkladom k záveru, že celé ust. § 51 zák. č. 97/1963 Zb. sa nevzťahuje na právnické osoby, ale iba na fyzické osoby, pretože ak by mal zákonodarca v úmysle, aby cit. ust. platilo aj na právnické osoby, výslovne by to uviedol. Z tohto dôvodu teda nie je možné cit. ust. v danom prípade vôbec aplikovať. Podľa názoru odvolacieho súdu teda súd prvého stupňa postupoval v rozpore s už vysloveným záväzným právnym názorom odvolacieho súdu vo veci, ak svojím rozhodnutím uložil žalobcovi povinnosť zložiť zábezpeku za trovy konania v zmysle ust. § 51 ods. 1 cit. zák. Takéto právne posúdenie veci odvolacím súdom však podľa názoru žalovaného v I. rade nepochybne nemožno považovať za správne.

V zmysle ust. § 51 ods. 1 zák. č. 97/1963 Zb. musí súd na návrh žalovaného (odporcu) uložiť žalobcovi (navrhovateľovi), ktorý je cudzincom a domáha sa rozhodnutia o majetkovom práve, povinnosť zložiť v stanovenej lehote súdom určenú zábezpeku za trovy konania. V prípadoch taxatívne uvedených v ust. § 51 ods. 2 cit.

zák. nie je súd oprávnený uložiť žalobcovi (navrhovateľovi), aby zložil zábezpeku za trovy konania.

Zmyslom právnej úpravy ust. § 51 zák. č. 97/1963 Zb. je ochrana tuzemského účastníka konania, voči ktorému sa cudzinec domáha na súde rozhodnutia o majetkovom práve. Na základe rozhodnutia súdu v konaní začatom na návrh cudzinca totiž môže byť tuzemskému účastníkovi priznané právo na náhradu trov konania proti tomuto cudzincovi. Výkon takého rozhodnutia súdu v cudzom štáte však nemusí byť vôbec realizovateľný, resp. len za veľmi sťažených podmienok. Preto zo zákona za splnenia ustanovených podmienok vyplýva pre súd povinnosť uložiť cudzincovi zloženie zábezpeky za trovy konania tuzemského účastníka konania, pričom zákon v danom prípade nerozlišuje, či je cudzinec fyzickou osobou alebo právnickou osobou. Inak by tak zákon za určitých okolností okrem iného neprípustne znevýhodnil procesné postavenie žalobcu v súdnom konaní v prípade cudzinca, ktorý je fyzickou osobou, oproti cudzincovi, ktorý je právnickou osobou.

To, či je žalobca (navrhovateľ) – cudzinec – fyzickou osobou alebo právnickou osobou, má v súvislosti s rozhodnutím súdu o návrhu na zloženie zábezpeky za trovy konania význam len v prípade ust. § 51 ods. 2 písm. a/ zák. č. 97/1963 Zb. (príp. aj v prípade ods. 2 písm. b/), v zmysle ktorého nie je súd oprávnený uložiť žalobcovi, ktorý je cudzincom, aby zložil zábezpeku na trovy súdneho konania, ak žalovaný podal návrh na jej zloženie po tom, ako už vo veci konal, alebo urobil prvý procesný úkon, hoci vedel, že žalobca nie je občanom Slovenskej republiky, alebo toto občianstvo stratil.

Z cit. ust. vyplýva, že posúdenie otázky včasnosti podania návrhu žalovaného na zloženie zábezpeky na trovy konania, závisí aj od zistenia súdu, či žalovaný mal v čase podania takéhoto návrhu vedomosť, že žalobca je cudzincom a zároveň nie je občanom Slovenskej republiky, alebo toto občianstvo stratil. Ak by žalovaný podal návrh na zloženie zábezpeky za trovy konania po tom, ako už vo veci konal, alebo urobil prvý procesný úkon, hoci vedel, že žalobca nie je občanom Slovenskej republiky, alebo toto občianstvo stratil, súd by takýto návrh musel zamietnuť.

V prípade cit. ust. možno hovoriť o občianstve S. s fyzickou osobou. Zo žiadneho ustanovenia zák. č. 97/1963 Zb. nevyplýva, že splnenie predmetnej podmienky, za ktorej nemožno uložiť žalobcovi, aby zložil zábezpeku za trovy konania, je potrebné skúmať aj vo vzťahu k cudzincovi, ktorý je právnickou osobou. Navyiac samotný cit. zák. výslovne rozlišuje medzi pojmami „slovenský občan“, t.j. občan Slovenskej republiky a pojmom „právnická osoba“.

Žalobca je právnickou osobou so sídlom v štáte D., ktorú je potrebné na účely zák. č. 97/1963 Zb. pokladať za cudzinca. Podanou žalobou sa žalobca v súdnom konaní domáha rozhodnutia o majetkovom práve – zaplata peňažných nárokov (pohládavy). Na základe samostatných návrhov žalovaného v I. rade, ako aj žalovaného v 2. rade, teda súd musel v konaní aplikovať ust. § 51 cit. zák. Ak nešlo o niektorý z prípadov, kedy nemožno zábezpeku uložiť, bol súd povinný zaviazat žalobcu, aby zložil v stanovenej lehote súdom určenú zábezpeku za trovy konania žalovaného v I. rade, resp. žalovaného v II. rade

Možno teda konštatovať, že žalobcu, ktorý je cudzincom a zároveň právnickou osobou, by súd mal považovať za osobu, ktorej možno uložiť povinnosť zložiť zábezpeku za trovy konania, pričom v danom prípade nemožno postupovať podľa ust. § 51 ods. 2 písm. a/ cit. zák., keďže v prípade právnickej osoby nemožno hovoriť o štátnom občianstve. Okrem iného tak z uvedeného vyplýva, že žalovaní v I. aj II. rade mohli kedykoľvek v priebehu súdneho konania podať návrh, aby súd uložil žalobcovi povinnosť zložiť zábezpeku za trovy konania. Preto napadnuté uznesenie spočíva aj na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP).

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie aj odporca II., t.j. U a tiež navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedol čo do obsahu tie isté námietky a dôvody, ako odporca I. Ďalej uviedol, že v konaní došlo k vade v zmysle ust. § 237 písm. c/ OSP, keďže navrhovateľ nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 OSP), po zistení, že dovolania podali včas účastníci konania, obe dovolania prejednal bez

nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že obe dovolania smerujú proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný.

Ustanovenie § 51 ods. 1 zákona č. 97/1963 Zb. v znení jeho noviel o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom umožňuje súdu uložiť cudzincovi, ktorý sa domáha rozhodnutia o majetkovom práve, na návrh odporcu, aby zložil súdom určenú zábezpeku za trovy konania s tým, že ak zábezpeku nezloží do určenej lehoty, nebude proti vôli odporcu v konaní pokračovať a konanie zastaví. Tento zákon bol zákonodárnym orgánom schválený dňa 4.12.1963, ktorého dňa bol tiež schválený doposiaľ platný (v znení noviel) Občiansky súdny poriadok pod číslom 99/1963 Zb. Vzhľadom na predmet právnej úpravy, ako aj vzhľadom na obdobie, kedy boli tieto predpisy schválené, z ich textu je zrejmé, že sa v nich používa rovnaká právna terminológia, a to nielen čo do jej znenia, ale aj čo do jej obsahu, čo tiež prispieva k súladnosti platného právneho poriadku.

V ustanovení § 239 ods. 3 OSP sú uvedené uznesenia, proti ktorým dovolanie nie je prípustné. Medzi nimi je uvedené aj uznesenie, ktorým sa rozhodlo o trovách konania. Napadnutým uznesením odvolacieho súdu bolo nepochybne rozhodnuté výlučne o trovách konania, ako to vyplýva aj zo znenia ustanovenia § 51 ods. 1 zák. č. 97/1963 Zb. v znení jeho noviel. Z tohto dôvodu podľa ust. § 239 OSP dovolanie proti tomuto uzneseniu nie je prípustné. Ustanovenie § 239 ods. 3 OSP výslovne nestanovuje, že sa vzťahuje iba na prípady, keď o trovách občianskeho súdneho konania sa rozhoduje podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, a preto je potrebné podľa neho postupovať aj v prípadoch, keď o trovách konania sa rozhoduje podľa iného právneho predpisu, a to napr. aj podľa ust. § 51 ods. 1 zák. č. 97/1963 Zb. v znení jeho noviel. Tento záver potvrdzuje už uvedená skutočnosť, že Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb. bol schválený v ten istý deň, ako zákon č. 97/1963 Zb. Znenie týchto právnych predpisov bolo (a aj je) navzájom zosúladené. Preto ak ust. § 239 ods. 3 OSP vylučovalo prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, ktorým sa rozhodlo o trovách konania, potom toto ustanovenie sa muselo a musí

vzťahovať aj na rozhodnutie vydané podľa ust. § 51 ods. 1 zák. č. 97/1963 Zb. Ak by sa nemalo nevzťahovať, potom znenie § 239 ods. 3 by muselo mať inú podobu.

Dovolateľ – odporca II. prípustnosť dovolania odvodzuje aj zo znenia ustanovenia § 237 písm. c/ OSP, a to z dôvodu, že navrhovateľ nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený. Ak by napadnuté uznesenie odvolacieho súdu bolo postihnuté niektorou z vád uvedených v ust. § 237, v takom prípade dovolanie proti nemu by prípustné bolo a dovolací súd by na to prihliadol z úradnej povinnosti, bez toho, že to v dovolaní bolo namietané. Takúto vadu (§ 237 OSP) však dovolací súd v danej veci nezistil. S otázkou procesnej spôsobilosti navrhovateľa súd prvého stupňa, ale aj odvolací súd sa podrobne zaoberali. Navrhovateľ v tomto smere predložil doklady, ktorými bez pochybnosti právnu subjektivitu, ako aj procesnú spôsobilosť navrhovateľa preukázal. Ide najmä o doklady nachádzajúce sa v spise, ako listy číslo 515 a nasledujúce. Ide o riadne overené doklady, obsahujúce apostille, z ktorých nepochybne vyplýva záver, že navrhovateľ má právnu subjektivitu a je spôsobilý byť účastníkom konania, má procesnú spôsobilosť, a je oprávnený splnomocniť zástupcu v občianskom súdnom konaní. Takýto právny názor vo veci správne zaujal aj odvolací súd vo svojom uznesení z 30.9.2004, č. k. 1 Obo 279/04-643. Z tohto dôvodu navrhovateľ ako cudzinec – právnická osoba, má procesnú spôsobilosť aj v zmysle zákona č. 97/1963 Zb. v znení jeho noviel, keďže dovolateľ túto spôsobilosť spochybnil podľa tohto zákona.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ust. § 243b ods. 4 v spojení s ust. § 218 ods. 1 OSP obe dovolania odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 27. septembra 2007

JUDr. Juraj Seman, v. r.
predseda senátu